

Mens vi venter på et ryddigere testfelt

Hva skal psykologer som bruker tester gjøre før det blir orden i testfeltet?

TEKST

Øystein Helmikstøl

PUBLISERT 19. januar 2021

EMNER Test- og kartleggingsverktøy

RÅD Psykologer og alle som har med tester og testing å gjøre, bør orientere seg om testretningslinjer, mener leder Tanya Ryder i Testpolitisk utvalg i Norsk psykologforening. Foto: André Askeland

Testfeltet er uten styring, avdekket Psykologtidsskriftet i januarutgaven. Der kom det fram at dette ikke er noe nytt: Testfeltet har i årevis hatt utfordringer.

En fersk undersøkelse og sentrale psykologer beskrev et uoversiktlig felt med uklare ansvarsforhold. Det er ingen overordnet instans med ansvar for å kvalitetssikre psykologiske tester som er i bruk i norsk helsevesen.

Så hva skal psykologer som bruker tester, gjøre i mellomtiden, før det blir orden i testfeltet?

– Helseforetakene og den enkelte helsearbeider som anvender et verktøy, må selv sørge for at bruken av verktøyet er innenfor rammen for «god klinisk praksis» og innenfor de rettighetsrammene som finnes, understreket Helsedirektoratet til Psykologtidsskriftet i januarutgaven.

Retningslinjer

Det er leder Tanya Ryder i Testpolitisk utvalg i Norsk psykologforening som står bak den ferske undersøkelsen om psykologers testholdninger og testbruk. Hun mener psykologer og alle som har med tester og testing å gjøre, bør sette seg inn i testretningslinjer for å forstå ansvaret de har.

Det innebærer ifølge Ryder å lære hvordan man blir en informert bruker av tester, og søke kvalitetsinformasjon om tester de vurderer å bruke.

– Man må forstå testers bruksområder og, ikke minst, begrensningene de har, og ta det i betraktning når man tolker resultater. Testbrukere vil også kunne ha behov for å opplyse arbeidsgiveren sin om etiske og faglige temaer knyttet til testing for å finne gode løsninger i fellesskap, sier hun.

Ryder oppfordrer til å bruke offisielle, godkjente versjoner av tester med manualer fremfor fotokopierte testskjemaer uten kvalitetsinformasjon.

– Testbrukere må også kunne forvente at testutgivere etterlever testretningslinjer ved å sørge for nødvendig tilpasning av tester for bruk i Norge, da mange er utviklet i andre land og ikke uten videre kan oversettes og brukes hos nordmenn. Her kreves det større, overordnede grep for å forbedre det utstrakte problemet med manglende norske normer og valideringsstudier av mange tester, sier Ryder.

Råd

Faglig rådgiver Tore Willy Lie i Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (NKROP) har klare råd til klinikere før de benytter kartleggingsverktøy:

– Vær sikker på at kartleggingsverktøy du vil bruke, ikke bryter åndsverkloven, og unngå for eksempel diagnostiske intervjuer som er basert på utgåtte diagnosemanualer.

Han understreker at et verktøy godkjent av rettighetshaver er en absolutt minimumsindikator på at verktøyet holder god nok faglig kvalitet. Det indikerer en avklaring på oversettelsesprosess av en viss kvalitet og at det er lov å distribuere det.

KAOTISK TESTFELT

- I Norge er det tilgjengelig et økende antall psykologiske tester, spørreskjemaer, sjekklister, intervjuer og kartleggingsverktøy som brukes i utredninger innenfor helse, utdanning og yrkesliv, ifølge en ny rapport av psykologspesialist Tanya Ryder.
- Norsk psykologforening (NPF) har lenge vært bekymret for testfeltet, ifølge undersøkelsen.
- Testfeltet er preget av manglende oversikt over verktøy, og manglende etterlevelse av internasjonale standarder og retningslinjer for testing, viser undersøkelser de siste årene.
- Det er behov for økt bevissthet om internasjonale testretningslinjer, skriver Ryder.

- Testpolitisk utvalg (TPU) i Psykologforeningen fikk i 2013 oversatt International Test Commissions (ITC) internasjonale retningslinjer for bruk av tester. En oppdatert versjon ble nylig godkjent av sentralstyret i foreningen.
- TPU mener alle som befatter seg med tester, må kjenne de internasjonale retningslinjene.

TEKST

Øystein Helmikstøl, journalist